

PRAVICA

Glasiilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1-50 — Cena: za 1 mesec Din 5-,-, za četril leta Din 15-,-, za pol leta Din 30-,-; za inozemstvo Din 7-,- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelak, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Delavci! 11. septembra Vas kliče dolžnost na volišče, da izberete zastopnike za narodno skupščino.

Za zavednega slovenskega delavca ne more biti vprašanja, katero stranko bo volil.

Za samostojno demokratsko stranko, ki je kot zastopnica velekapitala preganjala delavstvo z Obznano in Orjuno, ne bo pač noben delavec oddal svojega glasu, ako noče veljati za izdajalca svojega stanu.

Tudi socialistom in komunistom slovensko delavstvo ne more zaupati svojih glasov. Od socialdemokratov, bernotovcev in „dekalistov“ je slovensko delavstvo imelo dosledno le izgubo. Dali so mu vedno same obljube, ki se niso nikoli izpolnile. Vsak glas, oddan socialistom ali komunistom, je izgubljen.

Slovensko delavstvo bo koristilo sebi samo, če bo svoje zaupanje poverilo Slovenski ljudski stranki, v koje okrilju ima krščansko socialistično delavstvo svoje zastopnike. Ti so prvi in edini v naši državi vodili dosledno socialno politiko v prid delavstvu v zvezi s kmetiskim ljudstvom in socialno inteligenco. Ti bodo tudi poslej v vladi delali na izgradbi socialnopolitične zakonodaje.

Kdor hoče, da se premaga socialna reakcija, da se delavstvo dvigne in si po demokraciji pribori politično moč, da se država postavi na temelj delovnih stanov in socialne pravičnosti, ta mora 11. t. m. svoj glas oddati krščanskosocialistični

Slovenski ljudski stranki.

Delavstvo v Ljubljani manifestira za dr. Korošca.

Na poziv Delavske zveze se je zbralo v ponedeljek 5. septembra 1927 toliko delavstva, da je napolnilo dvorano Rokodelskega doma do zadnjega kotička, pa še ni mogla sprejeti vseh množic, ki so morale iskati prostora na hodniku in celo po stopnjicah.

Shod je otvoril in vodil tovariš Marinček. V otvoritvenih besedah je poudaril, da bi ne izvršila Delavska zveza svoje dolžnosti napram delavstvu, ako bi ga ne sklicala pred tako važnimi koraki, da mu poda jasne smernice v tej volivni borbi.

Govor dr. Gosarja.

Takoj nato je podal besedo tovarišu dr. A. Gosarju. Delavske množice so ga pozdravljale tako burno in prisrčno, da je trajalo več minut, predno je mogel pričeti s svojimi izvajanjem. V več kakor poldruguro trajajočem govoru je označil delo SLS v zadnji vladi, posebej svoje delovanje kot minister za socialno politiko. Njegov govor, ki je bil stvaren in prepričevalen in katerega so mase poslušale s skrajno pozornostjo ter večkrat prekinjale z gromovitimi odobravanji, je bil temeljit obračun z nasprotniki, posebno z SDS.

Uvodoma je poudaril, da mora družba sloneti na pravičnosti. Pravičnost mora vladati tudi v političnem življenju. Pošteno pa ni, če stranke naravnost licitirajo za delavske glasove na ta način, da jim obljubljajo vse mogoče, česar nikoli ne bodo mogle izpolniti. To ni politika. Politika tudi to ni, če se v volivnem boju razmotrivajo razna načelna vprašanja in delavstvu slikajo razmere, ki bodo mogoče nastopile čez nekaj in več desetletij. Politika je, da se delavec uveljavi v javnosti že sedaj in da skuša doseči v danem položaju, kar se doseči da. To je politika SLS. S tem namenom je vstopila tudi v zadnjo vlado. Kljub temu, da je bila v vladi komaj 73 dni, je dosegla znatne uspehe, o katerih naj sodijo poslušalci.

SLS je priborila nazaj vso deželno imovino kljub nasprotovanju SDS. To je važno predvsem za to, da morejo oblastni odbori delovati.

Da bi moglo biti delovanje oblasti čim uspešnejše, je preskrbela delegacija SLS za razširjenje njihovega delokroga, v prvi vrsti, da smejo v okviru nekdanje deželne zakonodaje izdajati tudi zakone. To je važno zlasti za viničarje, ker bodo prišli na ta način najhitreje do viničarskega reda.

Kar se tiče davkov, se je odpravil 30% pribitek na dohodnino. To je velike važnosti za delavstvo. Kajti vsled pre-

obremenjenih davkov trpi gospodarska podjetnost, s tem pa so tudi zmanjšane delovne prilike. Pri osebni dohodnini se je zvišal eksistenčni minimum na 8000 dinarjev. Na podlagi tega se je zvišal eksistenčni minimum na 6000 Din tudi pri ročnem davku. To ni veliko in tudi ni zadovoljna s tem SLS. Toda glavno je, da se je nekaj doseglo. Na podlagi tega bo zahtevala SLS še nadaljnoboljšanje, dokler ne doseže polne pravice.

Velike važnosti je dejstvo, da so oproščene nove hiše hišnonajemniškega davka za dolgo dobo let. To ugodnost je imel od 1. jan. 1926 le Belgrad. SLS je dosegla te ugodnosti tudi za ostale dele države. Blagodejni vpliv te oprostitve se že pozna, ker se je gradbena podjetnost zelo povečala. Na ta način bo več stanovanj, pa tudi delavci in obrtniki dobe svoj kruh.

Znano je, da se je odtegnilo ob priliki žigosanja kron 20%. SLS je dosegla, da se plačujejo s temi boni davki. Sicer samo do višine 1000 kron, toda glavni smisel je pa v tem, da je država s tem priznala svojo obveznost, na podlagi tega priznanja bo mogoče iztirjati še višje svote. To nima sicer direktne zveze z delavstvom, je pa indirektna, ker se bo na ta način povečalo narodno premoženje, ki se bo poznalo predvsem v gospodarstvu.

Nasprotniki naprtujejo davek na ročno delo SLS, dočim je znano, da nosi zakon o upeljavi tega davka podpis dr. Zerjava, ki bi moral, če že ni mogel preprečiti tega davka, saj skrbeti, da bi bil ta davek nižji. Tega pa ni storil in v tem tiči glavna njegova krivda.

Tudi uspeh za staroupokojenca hodejo nasprotniki omalovaževati. Kar je dosegla SLS, ni vse. Toda država je vsaj priznala, da se godi staroupokojencem krivica. SLS se bo še nadalje borila za njihove pravice. Sigurno je, da dobe staroupokojenci svojo pokojnino izplačano po novem zakonu od datuma, s katerim je bil zakon vpeljan.

Tudi invalide skušajo nasprotniki begati, češ da je kredit za nje premaheh. V resnici pomeni ta kredit le nekak fond, kateri nima v resnici nika-kega odločilnega vpliva. Kajti invalidnino določa sodišče, brez ozira na invalidski fond.

Dr. Gosarju očitajo, da je uknil socialne odseke pri velikem županu v Ljubljani. V resnici je pa tega koraka kriva SDS, ker se je razdelila država izključno pod njenim vplivom na toliko okrožij, da niso sposobna večjega udeleževanja v socialni politiki. V tej ob-

liki, kakor je bil socialni odsek pred ukinitvijo, je bil v resnici brez pomena.

Kar se tiče njegovega lastnega delovanja kot ministra za socialno politiko, je poudaril dr. Gosar le najvažnejše odredbe. Izdelal se je pravilnik o volitvi obratnih zaupnikov, pravilnik o razdeljevanju brezposelnih podpor, na podlagi katerega so bile predvidene posebne delavske kolonije z enostanovanjskimi hišicami in vrtovi, zasigural si je v finančnem zakonu pooblastili, da sme izvesti reorganizacijo delavskega zavarovanja in izvesti volitve v Okrožne urade.

Tovariš Gosar je zaključil svoja izvajanja s pozivom na delavstvo, da naj dobro naloži svoj glas s tem, da ga odda dr. Korošcu, načelniku SLS.

Koncem govora so bile prirejene od delavstva nepopisne ovacije dr. Gosarju in dr. Korošcu.

Pozdrav dr. Jeriča.

G. dr. Jerič je pozdravil zborovalce kot načelnik SLS za Ljubljano. Politično življenje je primerjal z razburkanimi valovi, po katerih vozijo svoje škripajoče brodeve razne stranke. Toda niso odkrite. Podobne so piratom, ki brodarijo pod napačno zastavo. Edino SLS ima vedno isto zastavo in ji je ni treba skrivati, ker je poštena. Vsled tega je dolžnost delavstva, da le edino njej zaupa svoje glasove.

Da je govornik govoril delavstvu iz srca, so dokazala navdušena pritrjevanja, ki so sledila njegovim besedam.

Govor Franca Terseglava.

Kot tretji govornik je nastopil tovariš France Tersegla v. Ko se je prikazal na odru, je završalo v dvorani in navdušenja ni hotelo biti konec.

V svojem govoru je konstatiral: Delavstvo ima zbirati v Ljubljani le med dvema strankama SDS in SLS. Pošten in zaveden delavec pa ne more voliti SDS, ker je to stranka velekapitala in socialne reakcije. V sedanjem boju gre za to, ali naj vlada parlamentarizem, demokracija ali pa nazadnjaštvo in socialna reakcija. SLS se bori za poštenost in demokracijo, vsled tega jo mora delavstvo podpirati. Delavstvo mora tudi biti na višku, kar se tiče boji napram svojim nasprotnikom. Delavske stranke se ne smejo posluževati takih metod, katere je vpeljala buržuazija.

Očitek, da je SLS kapitalistična, je neresničen. To dokazujejo njena načela, ki so krščanska. Krščanstvo je pa anti-kapitalistično. Pa tudi zgodovina je proti takim trditvam. SLS je zbrala okoli sebe delavstvo v Zvezo delovnega ljudstva ter mu priborila glavno besedo v Ljubljani. Ko pride doba, da se legalnim

potom uveljavi novi družabni red, bo SLS prva pri tem delu. Interes delavstva zahteva, da gre v boj za zmago dr. Korošca.

Govor tovariša Terseglava je delavstvo spremljalo z neprestanimi pritrjevanji.

...

Za besedo je prosil tudi g. Jože Petrič ter jo je tudi dobil. Poudaril je, da je komunist in da tak tudi ostane. V delavskem pokretu deluje čez 35 let in je v tem boju tudi osivel. In kot tak poziva delavstvo, da odda svoje glasove SLS. 100% slovenskega naroda se mora udeležiti volitev in vsi naj oddajo svoje glasove SLS. On ve, da bo SLS zmagala, toda delavstvo mora skrbeti, da bo njena zmaga sijajna. Zakaj pozivlja on kot komunist delavstvo, da voli SLS? Ona je edina stranka, ki more in tudi hoče delavstvu pomagati. SLS je bila delavstvu vedno na razpolago. To ve on iz lastne skušnje, ko je šel kot komunist z deputacijo v Belgrad, pa je bil edino Jugoslovanski klub, na katerega se je mogel obrniti in pri katerem je dobil tudi oporo. SLS se je vedno borila za sameupravo, dočim so bili socialisti in komunisti centralisti. Če jih vprašate sedaj, zakaj so federalisti, bodo odgovorili, da je to samo izpremenjena taktika. Za takšne taktike pa delavstvo ne sme biti na razpolago. Razni marksistični voditelji so delavstvo popolnoma razbili. Nas je tukaj peščica, vsled tega je naša dolžnost, da ne nastopamo kot razbita čreda, ampak, da se vsi združimo in da gremo še po razne omahljive ter vse pripeljemo v boj za zmago SLS.

Beseda starega delavskega borca in marksističnega voditelja so napravile neizbrisen vtis. Kakor gorski vihar je zahrumelo po dvorani, ko je končal.

Tovariš Marinček je zaključil zborovanje s pozivom, da udeležimo besede in želje tega veterana in da gremo v boj, ne da bo dr. Korošec samo zmagal, ampak da bo sijajno zmagal. In to je tudi zasigurano.

Političen pregled.

Pašičevci so izdali proglas, v katerem napadajo Vukičeviča in vlado. Proglas pa ni napravil na politične kroge nobene vtisa. Proglas se sploh ne smatra za proglas radikalne stranke, ampak za proglas par pašičevcev. Prvotni proglas je Aca Stanojevič znatno spremenil, ker hoče enotnost radikalne stranke na vsak način ohraniti.

Zunanji minister Voja Marinković je odpotoval v Ženevo na jesensko zasedanje Društva narodov. Spotoma se je ustavil na Bledu, kjer je poročal kralju o položaju. V nedeljo se je v Ženevi

sklenila med Jugoslavijo in Francijo prijateljska pogodba, da bosta obe državi druga drugo podpirali s politično in diplomatsko pomočjo.

Volivni boj je na višku. Vse stranke

so imele preteklo nedeljo po celi državi nešteto shodov. Volivni boj poteka popolnoma mirno, le tuptam skušajo nekatere opozicijske stranke po starih metodah motiti mir.

Jugoslovanska strokovna zveza.

IZ GLAVNEGA TAJNIŠTVA.

Naše strokovne skupine, ki imajo svoje člane brezposelne, naj nemudoma zahtevajo potrebne tiskovine od gl. tajništva za prošnje za brezposelno podporo. Tiskovine je treba točno izpolniti na prvi strani in jih nato poslati gl. tajništvu, da jih opremi in dostavi na pristojno mesto. Posebej opozarjamo skupine, da velja to v smislu pravilnika samo za člane OUZD in Trgovskega bolniškega in podpornega društva, ki so bili pred brezposelnostjo vsaj pet mesecev v Sloveniji zaposleni in tri mesece zavarovani za bolezen. Iz previdnosti naj se navede eventualno več delodajalcev v prošnji. Te brezposelne podpore se dele iz fonda za Borze dela. Ko bo »Delavska zbornica« iz svojega proračuna delila podpore, bodo le teh deležni tudi člani Bratovskih skladnic, o čemur bomo skupine obvestili.

Strokovna zveza rudarjev.

Za kočevske rudarje. Oblastni poslanec tov. Filip Križnik iz Trbovelj, ki je imel zadnji teden priliko osebno videti trpljenje, preganjanje in krivice kočevskih rudarjev, je v ponedeljek 5. t. m. posredoval v Ljubljani pri Rudarskem glavarstvu in Oblastnem odboru, da se kričeče krivice, ki vladajo v tukajšnjem rudniku, takoj odpravijo. Rudarsko glavarstvo je bilo začudeno nad razmerami v Kočevju in je zadržalo, da pošlje takoj prihodnje dni svojega uradnika na lice mesta, da razmere preišče in vse ukrene, da se krivice in preganjanje ustavi. O ukrepih bomo poročali.

Viničarji.

Iz centrale. Kakor smo zadnji čas čitateljem »Pravice« označili nekatere slučaje tukajšnjih viničarskih razmer, kot pritisk delodajalcev na viničarje, je centralni tajnik podvil pri tem vse potrebne korake. Vsi spori so se na našo zadovoljnost likvidirali, samo zadeva viničarja tov. Žnidariča ne, ki bo moral

iskati pravice pri sodišču. Prizadetim viničarjem je bil podan ravno ob tej priliki zopet najboljši dokaz, kaj je organizacija in koliko edino ona more viničarjem koristiti. Formalnostj nekaterih zadev bomo še kasneje poročali.

Ljutomer. Nekako čudno je letos pri nas to, da velewinogradniki še nimajo novih viničarjev. Nikdar nismo doživljali, da bi šoferji in oskrbniki prihajali viničarja prositi v službo, ker se je običajno kar več viničarjev naenkrat oglasilo za kako boljšo službo. Letos je pa v tem oziru čisto drugače. Opazuje se, da so se viničarji začeli zelo izogibati takih gospodarjev in oskrbnikov, od katerih je slišati, da je prejšnji viničar samo radi nevdržnostj razmer moral iz službe. Organizirani viničarji pozdravljamo ta preokret. Krivičnemu vinogradniku naj noben viničar ne gre v službo! Sam naj dela, pa bo takoj spoznal, kaj je viničar in koliko trpi, spoznal pa bo tudi, kako je treba z viničarjem postopati. Prihodnjč bomo poročali našim tovarišem o gospodu, ki svojim podrejenim viničarjem že od druge kopji, to je od meseca maja, ni izplačal denarnega zaslužka, dočim vemo od zanesljive strani, da je vse že davno obračunano in dotičniku izplačano na dan. Vnebovpijoči greh, delavcem zaslužek pritrgovati ali celo zadrževati, velja ne samo za nekatere, ampak za vse, tako tudi za one, ki bi radi pomenili nekaj več, kot pa priprosti človek — viničar.

Sv. Miklavž pri Ormožu. V bolnišnici v Murski Soboti je umrl član naše skupine Alojzij Meško, viničar v Kajzerju. Pokopan je bil 28. avgusta v Murski Soboti. Bodi mu prekmurska zemlja lahka! Posmrtnina 300 Din je izplačana.

Kapela, 18. septembra se bo vršil porani sv. maši strokovni sestanek viničarjev tukajšnje skupine. Govoril bo centr. tajnik tov. Rozman. Viničarji, viničarke, vsj na zborovanje, vsj v naše vrste, da bo naša moč nezlomljiva, naš gospodarski napredek tem večji, naš viničarski stan tem veljavnejši! — Odbor.

niških hišah je mnogo praznih, ker se rudarji ne upajo vseliti, ker morajo v slučaju odpusta takoj iz stanovanja. II. rudarska skupina sploh v Kočevju ne deluje, zato rudarji nimajo nobene zaščite, ne inštanca za pritožbe. Sicer se pa iz strahu pred preganjanjem ne upa nihče pritožiti. Krajevni odbor Bratovske skladnice sploh nima rednih sej, zato rudarji nimajo nobenega vpogleda in kontrole v svojo zavarovalno institucijo.

To so v glavnih obrisih krivice, katere trpijo kočevski rudarji. Kako dolgo bodo še trpeli in potrpeči? Mera je polna in rudarji stiskajo pesti. Izgubili so vero v družbo in tistega, ki je poklican jih braniti. Ob 12. uri kličemo Rudarskemu glavarstvu: Stori svojo dolžnost! Država, zgani se! Zavzemi se za svoje sinove in reši jih tujega kapitala in njegovega priganjača, ki pije delavsko kri. Vsem rudarjem pa kličemo: Vztrajajte! Kmalu napoči svetlejši dan tudi za vas in vaše družine!

Delavska zveza.

Kočevje. V nedeljo dne 4. t. m. se je vršil pri rudniku volivni shod SLS, na katerem so govorili gg. Peterlin iz Kočevja, Gajšek iz Ljubljane in Križnik iz Trbovelj. Shod je bil zelo dobro obiskan in je pokazal, da bodo kočevski rudarji volili SLS. Govorniki so v svojih stvarnih govorih dokazali, da je rešitev delavstva iz težkega položaja v tem, da se delavstvo kot mogočna falanga združi v Delavski zvezi in po njej v Slov. ljudski stranki in se s svojo in njeno močjo bori za svoje pravice, ker SLS je pokazala v zadnji vladi veliko razumevanje in smisel za rešitev delavskih problemov in dosegla za delavstvo velike uspehe, ki so pričr njenega dela za delavstvo.

Stanovanjsko vprašanje.

Marsikateri železniški ali privatni delavec, bodisi telesni ali duševni, čaka v strahu na 1. november. Hišni gospodarji se že veseli in brez prikrievanja izjavljajo, da bodo (po nekod tudi že zahtevajo) zahtevali 200 do 400 Din in še več na mesec za enosobna stanovanja, to so stanovanja za gospodarsko slabejše sloje. Dogajajo se že slučajji, da se najemniku grozi, da bo po 1. novembru deložiran, ako ne bo plačal vsote, kakršno mu bo diktiral hišni gospodar, brez ozira na njegov zaslužek. Nekateri celo ponujajo svojim najemnikom neke izjave v podpis, da se najemnik obvezuje plačevati po 1. novembru zvišano najemnino. Ker se z gotovostjo ne ve, kaj nam bo prinesel usodni 1. november, se že sedaj hočejo hišni posestniki okoristiti s to negotovostjo in si tako zasigurati potom takih izjav zvišanje najemnine. Ako sedaj najemnik pristane na tako ali podobno izjavo, potem bo moral obljubljeni najemnino plačati, naj si bo potem uradno določena kakoršnakoli najemnina. To bi naj bila nekaka medsebojna pogodba med hišnim gospodarjem in najemnikom. Mi bi se strinjali s takimi pogodbami, če bi te pogodbe vsebovale tudi rok njihove veljavnosti. Skušnje nas pa uče, da se hišni gospodar ne zadovolji s tako pogodbo, ampak se vse take izjave, ki so bile predložene hišnim najemnikom, glase le na povišek hišne najemnine, ne omenjajo pa, kako dolgo naj velja to povišanje. Gotovo je, da noben najemnik ne bo pristal na tako pomanjkljivo izjavo in bo čakal odločbe iz Beograda.

Pred časom je v »Pravici« neki dopisnik objavil statistične podatke o železniških delavcih. Dotaknil se je tudi stanovanjskega vprašanja in dokazal, da je železniškemu delavcu nemogoče plačevati tako visoko »obljubljen« najemnino, ker nekateri ne bodo niti toliko zaslužili, da bi lahko krili mesečno najemnino. Ako bi zakon o stanovanjih popolnoma prenehal, bo ogromno število najemnikov deložiranih v najhujšem mrazu, ker že sedaj pravijo hišni posestniki, da bodo najemnike »postavili na cesto« in raje vselili takozvane podnajemnike, ker to baje več nese. Res je, da se danes podnajemniki preveč izkoriščajo, bodisi od hišnih gospodarjev ali najemnikov. Da bi pa po 1. novembru imel vsak podnajemnik, je nemogoče, ker toliko podnajemnikov sploh ni. Drugič bo pa ta konkurenca dobra za podnajemnike same, ker si bodo

lahko zbirali cenejša in boljše stanovanja. Ni pa v smislu krščanskih načel, da bi se podnajemnik odiral in bi si na njegov račun koval ta ali oni kapital.

Bodimo odkriti in priznajmo, da je mnogo hišnih najemnikov, ki malašče delajo hišnemu gospodarju razne neprilike in mu delajo škodo, kjer le morejo. Pa tudi hišnih posestnikov je zelo mnogo, ki šikanirajo svoje dobre in poštene najemnike, posebno, ako so slučajno drugega prepričanja. Imamo slučaje, da se otrok hišnega najemnika niti oglasiti ne sme v stanovanju in ne kje drugje, a gospodarjevi otroci lahko počenjajo na račun hišnih najemnikov kar hočejo. Ako velja hišni red za najemnika, naj velja tudi za hišnega gospodarja. Da bi pa moral biti hišni najemnik nekak suženj hišnega gospodarja, je nemogoče, ker vsak najemnik, ako plača v redu svoje stanovanje in drži hišni red, hoče biti svoboden.

Mnogo hišnih gospodarjev pravi, da morajo plačevati velikanske davke. Res je, da so davki sedanjim razmeram neprimerni, tega pa ni kriv hišni najemnik. Če bo hišni posestnik zahteval zopet zvišano najemnino, bo prihodnje leto plačal zopet več davka. Temu so pač krive povojne razmere, in posledice teh razmer naj nosi samo najemnik? Ali ni najemnik ravno tako davkoplačevalec kot vsakdo drug in v enem oziru še večji, kot hišni gospodarji, ker mora najemnik plačati davek od svojega zaslužka in povrh tega še potom visoke najemnine velik del davka za hišne gospodarje.

Zato je nujno potrebno, da se stanovanjsko vprašanje reši tako, da slabije situirani najemniki ne bodo vsled svojega premajhnega zaslužka vrženi na cesto ali pa, da bi dali ves svoj zaslužek za najemnino. Tudi za življenje in obstoj najemnikov se mora gledati.

Največja potreba in naravnost zahteva je pa, da državna oblast začne graditi za vse svoje osobe lastna stanovanja. Le tako, ako bo dovolj stanovanj na razpolago, se bo stanovanjska kriza sama rešila. Sam zakon, brez gradbe novih hiš, nas ne bo rešil te strašne stanovanjske katastrofe.

Tedenske novice.

Delavstvu Ljubljane! V četrtek, dne 8. septembra 1927, ob 10 dopoldne se bo vršil v velikih dvoranah hotela »Union« shod SLS, na katerem bosta govorila dr. A. Korošec in Fr. Terseglav. Pridite vsi na ta shod, da manifestiramo za demokracijo in poštenost!

Loterija Kat. del. prosv. društva. Izžrebane številke jeseniške loterije so bile priobčene v zadnjem nedeljskem »Slovencu«.

Vestfalski rojaki so se v ponedeljek popoldne zopet odpeljali v svojo novo domovino. Na povratku so se oglasili tudi v Celju in Mariboru. Našim tovarišem v tujini želimo obilo zadovoljnosti in sreče.

Kdor želi napraviti ozir. ohraniti sadni ali grozdni sok brez alkohola, naj se obrne na »Brezalkoholno produkcijo« v Ljubljani, Poljanski nasip 10, ki razpošilja tozadevna navodila brezplačno. Priložiti je treba 2 Din v znamkah za poštnino.

OBLEKE IN PLAŠČE

LASTNEGA IZDELKA — PO NAJNIZJIH CENAH DOBITE PRI

JOS. ROJINA, LJUBLJANA
ALEKSANDROVA CESTA 3.

Stavka v tovarni Schonsky-Zelenka v Mariboru. V ponedeljek dopoldne je izbruhnila v Mariboru stavka v tkalnici Schonsky-Löbl. Stavka okrog 40 delavk. Gre za mezno gibanje.

Na tečaj »Brezalkoholne produkcije«, ki se vrši dne 19. septembra za časa pokrajinske razstave, sprejmemo še nekaj udeležencev. Interesenti naj se čimprej prijavijo »Brezalkoholni produkciji« v Ljubljani.

Občinske volitve v Zagrebu. V nedeljo so se vršile v Zagrebu volitve v občinski zastop. Rezultat: Hrvatski blok 25 mandatov, komunisti 7, HSS 6, SDS 4, Židi 3, demokrati 2 in stanovanjski najemniki 2 ter socialisti 1 mandat. Na celi črti je zmagal Hrvatski blok, ki je na-

Volitve 11. septembra.

Na Kranjskem je naša skrinjica

2.

na Štajerskem in v Ljubljani pa

1.

Strašne razmere kočevskih rudarjev.

Po zadnjem gigantskem boju rudarjev Trboveljske premogokopne družbe, ki je bil izražen v večtedenski stavki, katero je takrat TPD zlomila, je na nečloveški način začel vihteti nad kovskimi rudarji bič velekapitalizem. Voditelji rudarjev so bili takrat čez noč vrženi na cesto in zanje se je začel pravi in krvavi križev pot. Nikjer niso dobili dela, ker se jih je vsak podjetnik iz strahu pred »Zvezo industrijev« branil in bal kot garjevih ovac. In tako so se kočevski rudarji brez svojih voditeljev vrnili za svojim kruhom nazaj na robsko delo v temne in vlažne katakombe, iz katerih ni došel več krik in jok temnih mož in izmučenih žen.

Od leta 1923. naprej ni imel dostopa v kočevski revir noben delavski voditelj več, in še duhovnik je smel tja samo takrat, kadar je nesel umirajočemu zadnjo tolažbo. Zato tudi od takrat svet ni več slišal o trpljenju in preganjanju kočevskih trpinov.

Za neznosne razmere kočevskih trpinov je zvedel »Jugoslovanska strokovna zveza«, zato se je podal pred nekaj dnevi v Kočevje gl. tajnik Gajšek in zaslišal celo vrsto rudarjev, ki so boječe

opisovali svoj neznošen položaj. Iz teh tožb je kričala groza in človek, ki tako nečloveško zatira naše brate, mora imeti srce trše od kamna. Njegov greh kriči do neba po maščevanju!

Pazniki in preddelavci, ki so po večini tuje rojci, se izgovarjajo, da morajo po naročilu in pritisku priganjati rudarje tako, da dela vsak za tri. Zaslužek je minimalen in nadurno delo se ne plača s 50% doplačilom. Delavstvo, osobito delavke se od strani paznikov in preddelavcev psujejo in suvajo. Celih osem ur se ne pusti rudarjem zaužiti niti kosček trdega kruha. Vsak najmanjši pregrešek se kaznuje z globo 25 Din, na kar sledi že odpust. V osmih urah morajo po trije nakopati in naložiti 25 vozičkov. Če tega ne store, se jim odtegne od plače. Zgodilo se je, da je padel od slabosti delavec med delom na tla. Nato je šel po bolniški list. Hišnik je trdil, da je bil pijan in zato je bil kaznovan za 25 Din. Bolnice v Kočevju ni nobene. Pri rudniku obstoja le zasilna ambulanca. Kopalnica pri rudniku sploh ne obstoja nobena. Voda je nezdrava in kalna, pa še za to je vodovod odprt na dan le tri ure za rudniška stanovanja. Stanovanj v rud-

predoval od oblastnih volitev za 4400 glasov, dočim je Radić padel za preko polovice. Istotako s nazadovani samostojni demokrati kljub vsej žilavi agitaciji za 300 glasov. Rezultati kažejo razpoloženje hrvatskega ljudstva za nedeljске skupščinske volitve.

Knjižnica prosvetnega odseka Delavske zbornice. V mesecu avgustu zaznamuje knjižnica prosvetnega odseka Delavske zbornice zopet lep napredek napram prejšnjim mesecem. Knjižnico je obiskalo 92 članov in si izposodilo 842 knjig, od teh 535 slovenskih, 259 nemških, 48 srbohrvatskih, ali 741 leposlovnih in 101 znanstveno knjigo. Denarnih dohodkov je bilo 1180 Din. Ta mesec izide tiskan seznam knjig po jako nizki ceni. Vsakdo naj si ga kupi, da doma pregleda knjige in si zabeleži številke onih knjig, ki jih želi čitati. Delavci in privatni nameščenci, obiskujte svojo knjižnico in čitalnico.

Zastrupljeni z gobami. Učiteljica, gopca Adela Šusteršičeva v Rožni dolini pri Ljubljani in njen mož sta nabrala na Rožniku gobe. Zakonca, njiju troje otrok in stara mati so gobe použili. Ponoči je vsa rodbina obolela. Drugi dan je zdravnik ugotovil, da gre za zastrupljenje z gobami in odredil, da so najtežje obbolele odpeljali v bolnišnico, ostali so se zdravili doma. Učiteljica Adela Šusteršičeva in njena mati sta zastrupljeni drugi dan podlegli. — V D. M. v Polju se je zastrupilo z gobami šest oseb. Julijana Jakop je šla nabirat gobe in jih pripravila za večerjo tako, da jih je skuhala kisle s krompirjem. Vsi, ki so jih jedli, so se zastrupili. Rešilna postaja jih je prepeljala v ljubljansko bolnišnico z rešilnim avtom.

Težka nesreča v tovarni Kovina. V petek zjutraj okrog 7. ure se je zgodila v tovarni Kovina težka nesreča. Komaj 14 let starega delavca Josipa Brgleza iz Preddvora je zgrabil gonilni jermen nekega kolesa ter mu odtrgal roko v kolenju. Prepeljali so ga takoj v bolnišnico. — Čudno je to, kako more tovarna zaposljevati male dečke kot delavce. Inspekcija dela naj uvede strožjo kontrolo!

Zadnji rok za zamenjavo drobiža. Finančna delegacija v Ljubljani ponovno opozarja na zamenjavanje papirnatega drobiža po 1, 0.50 in 0.25 Din 30. septembra t. l. Zamenjavanje za kovan drobiž in izjemoma tudi za bankovce Narodne banke se dotlej vrši v Sloveniji pri vseh davčnih uradih. Vsi, ki imajo še kaj papirnatega drobiža, naj ga torej nemudoma zamenjajo, da ne bodo zamudili roka, ki se ne bo podaljšal. Časa je bilo dovolj, da se ta drobiž zamenja v odprtem roku.

Skiopitne slike protialkoholne vsebine si lahko po zmerni ceni nabavijo vsa društva, ki naj se v to svrhu prijavijo »Sveti vojski« v Ljubljani, Poljanski nasip št. 10.

Dinamična patrona ga je raztrgala. V kamnologu v Gorenji vasi pri Šoštanjcu se je zgodila nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Franc Kolenc se je pripognil nad mino, ki se ni bila užgala, da pogleda, kaj je z njo. V tem trenutku je mina eksplodirala ter raztrgala nepredvidnega delavca na kose.

Mlad turist. Kveder Viktor, mestni uslužbenec v Ljubljani, je pretekli torek prinesel na vrh Triglava v nahrbtniku svojega 20 mesecev starega sinčka Nitija.

Krvav čin učitelja. V Djakovici se je odigral krvav zločin. Učitelj Panu Popović je pil s svojim prijateljem Čičkarićem, blagajnikom Prizrenske banke, v hotelu Jadran. Ko sta se pošteno pokrepčala, sta se vrnila proti domu. V temni ulici je Popović nekoliko zaostal, potegnil samokres ter prijatelja Čičkarića zahrbtno ustrelil. Nato mu je odvzel lopov ključke, vdrl v banko, odprl blagajno ter jo odkuril s plenom 100.000 Din. Ker Čičkarića naslednji dan ni bilo v banko, so alarmirali policijo, ki je morila prav hitro izslediti. Popović je izprva svoje dejanje tajil, a naposled priznal krvavi čin. Med eskorto ga je hotelo ljudstvo linčati.

Velika nesreča pri blagoslavljanju cerkve. V Gdanskem so blagoslavljal novo cerkev. Med obredom se je zrušil stavbni oder. Dvajset oseb je bilo pškodovanih, med njimi šest težko. Arhitekta so zaprli.

Krekova mladina.

Mesečne statistike za julij še niso poslane podružnice: Sv. Jedert, Hrastnik, Lesce.

Poročila o knjižnicah in splošna poročila o delovanju v zadnjem letu naj pošljejo vse podružnice, ki tega še niso storile, takoj. — Centrala.

Jesenice. Ni še minulo leto, odkar se je pri nas ustanovila Krekova mladina, in že smo imeli poslovilni večer, katerega smo priredili v slovo našemu zelo agilnemu Krekovcu in prvemu predsedniku Joškotu Rozmanu, ki je 29. avgusta odšel na novo službeno mesto v Maribor, kot centralni tajnik Jugoslov. strokovne zveze. V lepih besedah se je poslovil od njega tov. obl. posl. Arnež kot od brata po mišljenju, in v imenu Kat. del. prosv. društva. Tu ga je v bratskih besedah vzpodbujal, da naj prime za delo kot zaveden Krekovec, da bo delal čast naši podružnici. Tov. Bručan se je poslovil v imenu godbe in se mu zahvalil za vse njegovo delo kot dobremu godbeniku. V imenu tukajšnjega Orla in vseh Krekovec se je zahvalil in poslovil sedanji predsednik Krekove mladine in odbornik Orlovskega odseka, za vse njegovo delo, ki ob tukajšnjih razmerah ni bilo lahko. S težkim srcem se je poslovljal od nas in nas v pestrih besedah vzpodbujal, da naj to započeto delo nadaljujemo kot dosedaj, da bomo vredni imena našega velikega Kreka. Ob koncu večera smo zapeli par pesmi, med njimi tudi tisto, ki so jo na koncertu Kat. del. prosv. društva pozabili, Vestfalski Slovenci. — Belko.

Jesenice. Ker se zadnji sestanek ni vršil vsled zaposlenosti predsednika, se bo vršil v soboto dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v navadnih prostorih. Tema: nadaljevanje Ketellerjev kršč. soc. program in poročilo delegata iz centralnega običnega zbora v Celju. Nadaljni sestanek se bo pa vršil zopet v soboto 17. t. mes. Obenem se sporoča, da se sestanki vršijo redno vsako drugo soboto, to je vsakih 14 dni. Vsaka izprememba bo objavljena v »Pravici«. Zato prosimo, da se vsi člani Krekove mladine tega tudi drže in da vsi do zadnjega posečajo sestanke. — Predsednik.

Dopisli.

Lesce. Rdeči plakati so vabili že nekaj dni prej na velik javen socialističen volivni shod SSSJ pod lipo v Lescah. Ob določeni uri je bilo že vse pripravljeno, pa glej spaka: oblast je shod pod lipo sredi vasi prepovedala radi javnega prometa. Zato so se morali preseliti na dvorišče bivšega g. župana. Kljub javnemu oklicu pred cerkvijo, da vabi na shod kmetsko-delavski odbor (25. m. m. je bil izvoljen za župana g. Ažman, okrajni kandidat SKS le s pomočjo socialističnega zastopnika v obč. odboru), se je zbrala množica osmih oseb z govornikom vred poleg radovednih opazovalcev z večje ali manjše razdalje. Imeli smo zopet priliko opazovati slovesen spredov po vasi, katerega je vodil sodr. obč. odbornik. Ustavili so se v gostilni pri »Katrineku«, kjer je govornik na dolgo in široko zabavljajal na vse strani, kar bi pa navzoči lahko vse zvedeli iz »Jutra« in »Delavske politike«. Priporočal je tudi kulturno društvo »Svoboda«, ki že nekaj let »blagodejno« deluje v Lescah, kar se zlasti pozna pri trganju naših plakatov, in povedal, da so socialisti za čim večjo izobrazbo delavcev in kmetov, kar je tako lepo dokazal scialistični zastopnik v občinskem odboru nekaj ur prej, ko je korajžno glasoval s samostojnimi demokrati proti vsaki podpori za obrtno šolo v Lescah.

Hudajama. Nekateri pazniki, oziroma poduradniki, pri rudniku menijo, da so strašno visoki gospodje, poleg tega pa še sila napredni. Svojo veliko modrost zajemajo dan za dnem iz »Jutra«. Zato ni čuda, da slišijo delavci, zlasti na tukajšnji separaciji, od takih »visoko izobraženih« naprednjakov razne primke, katere se poštenemu delavcu gabi ponavljati. In če pride slučajno tujec, ki je v Terma-kopalnišču na oddihu, pogledat rudniške naprave ter sliši tam človeka vpiti in delavce zmerjati z imeni, katere bi kvečjemu prisodili le še žganjarjem, ima pač gotovo sodbo o teh gospodih paznikih. Ni treba omenjati, da napravi to na tujca silno slab vtis in da takšna oseba ni v čast niti svojemu sta-

nu, niti rudniku, niti TPD. Mi, krščanski socialisti, privoščimo vsakemu kruh ne glede na njegovo mišljenje in prepričanje. Toda nad človekom, ki z vso naslado išče prilike, da bi mogel temu ali onemu odjesti kruh in ga pahnuti v bedo, se bo izpolnil pogovor: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade. Slejkoprej bo prišel čas, ko bodo prišli na dan veliki grehi takšnih ljudi in takrat bodo zatirani dobili zadoščenje.

Medvode. Zadnja »Nova Pravda« ima dopis iz Medvode, kjer pravi: »... Napredni delavci volimo napredno. Z nami bodo volili tudi krščanski socialisti. Vsi krščanski socialisti so sklenili podpirati Združeno slov. gospodarsko listo, ki je edina prava zastopnica delovnega ljudstva.« — Kaj se to pravi, volimo »napredno«? Zakaj ne rečete: volimo SDS! Ali je dopisnika sram pripoznati, da je pristaš SDS? Veliko bi imeli govoriti o »slovenski«, še več pa o »gospodarski« listi. Ali mislite, da smo delavci pozabili na »gospodarstvo« v raznih bankah? Veliko delavcev je to »gospodarstvo« zadelo zelo v živo, zato se ne bomo prav nič ogrevali za to »slovensko gospodarsko« listo. Najlepše je pa to, da se mi krščanski socialisti ogrevamo za to listo in da smo sklenili, da jo bomo podpirali. Dopisnik je najbrž imel hudo vročino, ko je to pisal. Rečemo pa samo to-le: Kar je pravih delavcev (plačani razbijajo delavskih vrst tu ne pridejo v poštev) niti ne mislijo, da bi volili SDS, pa naj se skriva pod katerokoli »slovensko« in »gospodarsko« firmo. Če ste vi, narodni socialisti, tako globoko padli, ne mislite, da vam bo sledil v tem padcu tudi pošten slovenski proletarijat. To si zapomnite!

Iz laškega okraja. Da SDS dobi vsaj nekaj glasov, pošilja po svojih agitatorjih zlasti med rudarje s strojem pisane lepake, v katerih je polno laži in obljub. Vsak rudar ve, da je SDS izglasovala ta davek in zato tudi ona istega kriva. Seveda je to za SDS težko breme in ga hočejo prevaliti na SLS. Nadalje govori lepake o zavarovanju rudarjev. Takole pravi: »O pokojnini, pravijo, da je prevelika, ker ni denarja in zato hočejo znižati pokojnino za polovico ter podaljšati starostno in službeno dobo.« Kdo pa je kriv, da ni kritja za pokojnino? Ali ne tisti, ki je izdal pravilnik? Nadalje pravi: »Dr. Gosar, ki je bil minister, bi moral rešiti zavarovanje.« Torej v nekaj tednih bi moral dr. Gosar vse preobrniti! Vse grehe, ki so jih SDSarji zagrešili v prejšnjih letih, bi moral minister Gosar takoj popraviti. Zelo zanimivo pa je sledeče: »Tudi staroupokojenci, ki se hoče položaj poslabšati. Hoče se jim dati pokojnina, brez vseh doklad, po peti kategoriji, kar znači okoli 300 Din mesečno. Gospodje pri okrajni organizaciji SDS Laško, informirajte se vendar pri staroupokojencih, koliko dobijo pokojnine danes po proslulem Žerjavovem pravilniku! Drugo važno vprašanje — tako pišejo ti gospodje — je zaposlitev rudarjev. Na to se pa izborna razumejo SDSarji, zlasti še v Laškem okraju. Ali menite, da smo pozabili na leto 1924? Ali menite, da ne vemo, da eksistirajo razni SDSarji, ki iščejo priliko, kje bi mogli še katerega spraviti ob kruh, iz škodoželnosti ali pa, da sami zlezejo višje? Ko moledujejo za volivne kroglice, pravijo: »Dr. Bohinjca v revirjih vedno vidimo.« Pa res mnogo hodi v volivni dobi ta gospod po našem okraju in prireja shodiče. Gospodje SDSarji pa menda niste tako naivni, da mislite, da bomo delavci volili kapitalistične zastopnike?! Volili in izvolili bomo dr. Gosarja, ker ga poznamo kot moža, ki nam ne obljublja pred volitvami zlatih gradov, ampak ima resno voljo pomagati delavstvu, da si pridobi tistih pravic, ki mu grede. Zato bomo vsi rudarji in drugi delavci volili dr. Gosarja in oddali kroglice v 1. skrinjico!

Iz naše internacionale.

5. in 6. oktobra t. l. se bo vršilo v St. Gallen-u v Švici 19. zasedanje naše internacionale. Obravnavala se bodo predvsem važna strokovna vprašanja. Razmotrival se bo tudi položaj organizacije v posameznih državah predvsem na Ogrskem, v Češkoslovaški in v Italiji. Ukrepalo se bo tudi glede kongresa drugo leto. Poleg tega je na dnevnem redu tudi delavska mladinska organizacija. Naša Krekova mladina je poslala internacionali daljše poročilo, ki bo predloženo seji.

Vprašanje starih služkinj.

Pri večini gospodinj prevladuje mnenje, da ženska pri 50 letih ni več sposobna za službo. Starejših služkinj se boje celo posredovalke, ker jim ne morejo preskrbeti službe. Sicer je res, da si starejše služkinje iščejo mesta postrežnice. Toda brezposelnost je vedno večja tudi med ženstvom, vsled česar je že težko dobiti tudi mesto postrežnice. Poleg tega je njihovo delo še slabo plačano.

Par zgledov nam pokaže jasno sliko, kako težke dni preživljajo take služkinje, ki so vse svoje moči potrošile za druge, na starost pa so nadležne vsem ljudem. Neka taka stara služkinja zasluži kot postrežnica celih 50 Din mesečno. Dopisnica teh vrstic jo je vprašala, kako se pravzaprav preživlja s temi dinarji. Odgovorila ji je, da dela že tako, da ji koncem meseca še nekaj ostane. Ko je opazila, da jo le-ta začudeno gleda, je nadaljevala: Stanujem v nekem podstrešju brez sobe in brez hišne oprave. Poleti je silno vroče, da ni mogoče spati, pozimi pa mrz tako zelo, da se ji na odeji napravi srez od dihanja in večkrat je že mislila, da jo bodo zjutraj dobili zmrznjeno. To stanovanje ima brezplačno. Za hrano si kupi vsak dan dve žemlji. Ne zajutrkuje nikdar nič, opoldne pa si namoči v vodi eno žemljo, katero použije. Drugo žemljo ima za večerjo. Gorke kuhane jedi že več mesecev ni zaužila. Druga taka reva ima prenočišče v konjskem hlevu in si poleti služi kruh z zalivanjem rož, pozimi pa nima niti tega. Življenje takih rev je nepopisno. Iz dneva v dan si podaljšujejo življenje na vse mogoče načine. In to le vsled tega, ker so se postarale in si ne morejo služiti kruh z mladimi in svežimi močmi.

Bodi dovolj. Bolje bo, ako premislimo, kako temu odpomoči. V prejšnjih letih je bilo več stalnih in nestalnih služkov, ki so jih skoro izključno prevzemale le ostarele bivše služkinje. To so bile različne postrežbe pri družinah, ribanje tal, snaženje oken, varuhinje otrok, pospravljanje pisarn itd. In ako so imele le malo prihrankov od prej, so se s tem vsaj kolikor toliko preživljale. V sedanjih razmerah pa, posebno v Ljubljani, je takih, ki iščejo male poststranske zaslužke, vedno več. Med njimi so celo državne vpokojenke, katerim država izplačuje tako nizko pokojnino, da se jim ni mogoče preživljati, in so si primorane iskati poststranskega zaslužka. Ako bi bilo na merodajnih mestih le nekoliko več uvidenosti in človekoljubja, bi moralo biti drugače. Ako država ne more svojim uslužbenkam dati take pokojnine, kakor se spodobi, naj jih pridrži še nadalje v službi. V slučaju pa, da so nesposobne za delo, naj se jim da taka pokojnina, da se bodo lahko preživljale brez drugih dohodkov.

Nekateri bodo morda priznali, da si v prejšnjih letih res ni bilo mogoče velike prihraniti. Sedaj pa, ko so plače večje, si bodo pa mlade služkinje že lahko prihranile denar za starost. To je usodna zmeta. Res je, da so bile nekaj let boljše plače, zadnji dve leti pa že rapidno padajo. Tudi te plače se ne dajo primerjati z predvojnimi. Katera služkinja je prej zaslužila mesečno 20 kron, si je lahko kupila dva para čevljev, za sedanjih 400 Din pa dobi le en par čevljev. Prej je stal en predpasnik 50 vinarjev, danes 50 Din.

Vprašanje starih služkinj je zelo pereče in potrebno, da se pečajo z njim v prvi vrsti služkinje same. Življenje hitro poteka in prej ali slej bodo prišle v težke dni svojega življenja. Pri tem je tudi važno starostno zavarovanje, ki pa je vprašanje vsega delavstva, in bo tudi moralo priti čimprej v življenje, kajti potreba je velika.

Razno.

5 dni živ pokopan. Arheolog, profesor Ashley je raziskaval podzemskie jame pri Chattanooga v državi Tennessee. Upal je, da bo našel v podzemskih jamah sledove ljudstev, ki so bivala v Severni Ameriki pred Indijanci. Za nevarno raziskovanje je vzel profesor s seboj samo sekiro, nekaj živil in acetalinsko svetilko. Medtem, ko je raziskoval jamo, se je zrušil nenadoma del stropa in zasil izhod. Profesor je bil takorekoč živ

NAJBOLJŠA

kolesa in šivalni stroji

in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino

JOSIPA PETELINCA

znamke »Gritzer«, »Adler« za rodbino, obrt in industrijo. — Pouk vezanja brezplačen. Ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana — poleg Prečernovega spomenika. Telefon št. 913. Večletna garancija.

pokopan, vendar pa ni obupal. Jel je kopti in se po petdnevnem kopanju srečno rešil.

Velika eksplozija. V nekem kamenolomu blizu kraja Zimmerode je eksploziralo 15 m globoko zavrtani rov, v katerem je bilo 37 stotov razstreliva. Eksplozija je več delavcev, ki so bili tam zaposleni, raztrgala tako, da jih ni bilo več mogoče spoznati.

Nesreda luksuznega ekspresnega vlaka Chicago-Newyork. Luksuzni ekspresni vlak Chicago-Newyork bi bil postal kmalu žrtev težke nesreče. Kakih 20 km od Altone je skočila prva lokomotiva iz tira ter padla 60 metrov globoko v dolino. Na srečo potnikov se je druga lokomotiva od prve odtrgala ter obstala na tračnicah. Kljub vsemu je bilo vsled sunka, ki ga je povzročila hitra ustavitve vlaka, šest oseb poškodovanih. Strojvodja in kurjač lokomotive, ki je padla v jarek, sta bila ubita.

Eksplozija na petrolejskem parniku. Na tanku »Naphta II« je prišlo v pristanišču pri Lautersburgu ob Reenu do eksplozije, ki je zahtevala 4 človeške žrtve. Nesrečo je povzročil najbrže eden od mornarjev na nekem sosednjem parniku. Eksplozija se je čula 20 km naokrog. Na parniku se je nahajala tudi sestra kapitana s svojo šestletno hčerko. Skočila je s parnika v vodo, pri tem pa jo je dohitel val gorečega petroleja. Njen brat, kapitan Sevendki, ki je bil prav tako obdan od plamenov, ji je vrgel rešilni pas, s pomočjo katerega se je obdržala s hčerko vred toliko časa nad vodo, da so jo rešili. Kapitan, ki se je hotel rešiti s plavanjem, je dobil v gorečem petroleju tako hude opekline, da ni imel, ko je priplaval čisto blizu brega, več moči, da bi se bil oprijel za drog, s katerim so ga hoteli potegniti iz vode, temveč je izginil v valovih. Trije mornarji so zgoreli na gorečem parniku, dočim so se rešili trije drugi s tem, da so skočili pravočasno v vodo.

Žene, ki prodajajo svoje može. Nedavno se je pripetil v nekem mestu v Južni Afriki slučaj, da je prodal neki rudar svojo ženo za 10 funtov šterlingov in tovorni avtomobil. V Sydneyu pa se je pripetil še bolj nenavaden slučaj: Žena nekega delavca je prodala svojega moža za 200 dolarjev svoji sosedki. Mož je bil pijanec in delomrznež. Žena, ki ga je kupila, je energična in čvrstih rok. Po preteku enega meseca je opravljal mož vse hišne posle in je pil samo še vodo in mleko. Tako ga je zdresirala, ker je imela izredno krepke roke, dočim je bil

on slaboten možiček. Ko se je mož tako poboljšal, ga je zahtevala njegova prva žena nazaj. Prišlo je do tožbe. Sodišče je prisodilo moža ženi.

Rodbina s 26 otroci. Žena kovinskega delavca Johna Willisa v Rogestownu na Angleškem je rodila deklico, ki je njen deseti, očetov pa enindvajseti otrok. Zakonca imata vsega skupaj 26 otrok. Willis se je oženil z 19 leti. S prvo ženo je imel 16 otrok. Kot vdovec je poročil vdovo, ki mu je prinesla v hišo 5 otrok, pet jih pa ima doslej z njim. Willis pravi, da se najlažje prepriča, če so vsi otroci doma, če pogleda, če so vsi stoli okrog mize zasedeni. Zanimivo je, da ima oče številne rodbine srečo, da mu ni umrl še nikdar noben otrok.

Nov strah za zločince. Sedaj je mogoče identiteto človeka dognati po lasih. Zadostuje en sam las. Pod mogočnim mikroskopom se pokaže človeški las kot bi bil pokrit z luskinami, podobnimi ribjim luskinam. Votel kanal sredi lasu daje lasu barvo. Učenjaki trdijo, da dva človeka nimata enake strukture las, debelosti, velikosti kanala in luskin. Posebno pa se pri vsakomur razlikuje površina lasu. Za zločince zopet past, katera bo najbrže še bolje učinkovala kot pa odlisi prstov.

Za kratek čas.

Preveč vesten. Nekj zelo vnet član konsumskega društva je strogo naročil doma, da gotovo ne kupujejo nobene reči drugje kot pa v konsumu. O tem je vedel tudi njegov šestletni Francek. Ko je Francek nekega dne prišel iz šole, se je v postelji glasil mali bratec. »Od kod pa ga imate?« vpraša radovedno.

Povedo mu, da ga je žena prinesla. »No,« pravi nato, »to bo danes lepa, ko pridejo oče domov, ko zvedo, da ga niste v konsumu kupili.«

Mrzlica. »Nooj me je strašno tresla mrzlica.« — »Oj, revica! Si morebiti z zobmi šklepetala?« — »Ne, to pa ne — zobe sem zvečer dala na stol poleg postelje.«

Risar. »Kaj pa rišeš Vilko, kaj naj to predstavlja?« — »Pes je vendar.« — »Ja, kje pa ima rep?« — »Je še v tintniku.«

Neuspelo sredstvo. Zdravnik: »No, kako je s spancem? Ste li moj nasvet poslušali in šteli, preden ste zaspali?« Bolnik: »Da, sem, včeraj sem naštel do 18.000.« Zdravnik: »In ste nato zaspali?« Bolnik: »Ne, potem je bil čas vstati.«

Pravi vzrok. Tujec otroku: »Zakaj pa jokaš?« — »Oče me je natepel?« — »Zakaj te je pa?« — »Zato, ker je močnejši ko jaz!«

Napačno razumel. »Ti, ali že veš, da je Matjanovo Nežo orožnik vzel izpred oltarja?« — »Pojdi no, alj bi me zopet rad potegnil?« — »Če se je pa poročil

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1351 Din, za 100 lir 308 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

L. MIKUŽ

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 15

DEŽNIKI in SOLNČNIKI!

NA MALO NA VELIKO
USTANOVLJENO L. 1839.

NAJCENEJŠE IN SOLIDNO STE POSTREŽENI V TRGOVINAH

FRANC PAVLIN, LJUBLJANA, GRADIŠČE ŠT. 3

PODRUŽNICI: TRG TABOR ŠT. 4 BORŠNIKOV TRG ŠT. 4.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadrugi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Pierre L'Ermitte:

45

Žena z zaprtimi očmi.

Iz francoščine prevedel L. S.

Toda Rozalina se naenkrat ustraši:

»Zlasti pa mu nikar ne povejte, da ga ljubim!...«

»Ne, Rozalinka moja... ne povem mu ničesar. Ampak sedaj vem, kar sem hotel vedeti in vi si ne morete predstavljati, kako silno me to radosti!... Vtis imam, da sem deležen tu sreče, da je imam obe roki polni!... Vnaprej vidim dobre zadovoljne oči mojega vrlega Ludovika... Glejte, to ga bo hitreje pozdravilo kot vsa zdravila vseh zdravnikov!...«

»A saj mu ne boste ničesar povedali...?«

»Brez dvoma!...«

»Obljubili ste...«

»Moja Rozalinka, obljudil sem vam! A že samo, ko naju bo oba videl, bodo sestradane oči Ludovikove razumele! Ljubezen je svetloba!... je solnce!... Solnce se ne da zapreti... Še med stisnjenimi prsti gredo žarki skozi...«

Rozalina je poslušala s pobešenimi očmi...

Večer je daljšal senco ostrih vrhov.

»Vrniva se!...« pravi duhovnik.

In tiho — veliko veselje je tudi nemo — sta se vrnili k hotelu.

Osem in trideseto poglavje.

Gospod župnik je imel prav.

Sreča je žareča.

Vstopila je s svečenikom v ranjenčevo sobo. Ludovik je takoj opazil, da se je nekaj zgodilo.

Rozalina je hotela oditi. Župnik jo je poklical nazaj:

»Pridite sem, Rozalina, in sedite poleg mene... Dajte... pridite!...«

Gospod župnik je bil že blizu postelje.

»Moj vrli Ludovik,« je nadaljeval, rad bi, da bi prebili lahko..., zelo lahko noč... In da bi se jutri zjutraj prebudili kot v sanjah..., a v sanjah, ki bi postale istinitost... Me-li dohajate?«

Ludovik Hughe je gledal vanj..., nato v Rozalino... Njegove oči so prehajale z enega na

drugega... ne da bi še razumele..., ne da bi upale razumeti...

Česa bi vam bilo treba...? Kakšno dobro novico naj vam oznamo...? No, moj mali Ludovik... moj dragi dečko... govorite!... upajte!... Bog je tako dober!... in prepričan sem, da ste ga prosili...«

Oči Ludovikove so še vedno begale sem in tja...

»Ne najdete ničesar?...«

»Si ne upam... Bilo bi pregrozno, če bi se varal!...«

Ludovik Hughe je bil postal strašansko bled... V njegovem voščenem obrazu so ostale žive le še oči...

No, si bom upal pa jaz!«

Duhovnik prime roko mladenke in jo položi v Ludovikovo:

»Poljubita se otroka moja, draga moja otročička... Jaz vama dovoljujem v imenu mrtvih... in tudi v imenu živih!«

Skozi na pol odprto okno se je zadrževal zadnji solnčni žarek tam gori na zadnjem vrhu zadnjega ledenika, kakor da bi hotel videti še to, predno se povrne v nebo, da oznaniti to vsemu rodu.

Ludovik se v svoji zamaknenosti ni ganil več.

Rozalina je čutila, da se ji oči polnijo s solzami.

»A, le pustite, naj teko!...« je vzkliknil duhovnik..., »to so solze osvoboditve!...«

Rozalina se je obrnila k onemu, ki je bil za Bogom kovač njene sreče, a ki ji je bil tudi dal trdo navodilo v njeno preizkušnjo:

»Smem-li odpreti svoje oči?...«

»Da, drago dete... Odprite jih!... Sedaj imajo pred seboj srečo...«

Tedaj je mladenka prekrižala roki na prsih, dvignila oči proti nevidni zarji in zašepetala kot v sanjah:

»In čutim, da me varuje vse preteklo trpljenje... vsa bodoča ljubezen!...«

Mesec kasneje se je vršila v največji domačnosti v novi cerkvi sv. Frančiška Saleskega poroka Ludovika Hugha z Rozalino pl. Cressy.

V ljubeznivočetovskem nagovoru, ki ga je imel g. župnik, so maloštevilni prisotni opazili zlasti besede, ki so bile odmev onih, ki si jih je

govorila Rozalina sama sebi v Rožah nekega dne, ko je bila vsa obupana:

»...Če boste imela otroke — in jaz iskreno prosim Gospoda, da vama jih pošlje — vzgojita jih navzlic vajinemu sedanjemu bogastvu, kakor da bi imeli biti nekoč jako revni...«

Naučita jih, da bodo zidali svoje življenje ne na imetku preteklosti, marveč na njih osebnem naporu za bodočnost..., na svojem srcu..., na svojih možganih — in celo na svojih desetih prstih...

Spomnita jih, da je sveti Pavel s ponosom povzdigoval teh deset prstov pred bogatimi kristjani svojega časa; ker je namreč znal tkati platno za šotore, je bilo teh deset prstov orodje njegove ponosne neodvisnosti.

Ministraverunt manus istae...

Naj bo vajino obličje obrnjeno k življenju!

In življenje je spredaj...

Včeraj... je bilo včeraj.

Ampak človek koraka vedno proti dogodkom, ki bodo jutri...

Torej se moramo pripravljati za to, kar pride jutri...«

Novoporočenca sta bila ginjena in zbrana.

Ludovik Hughe je čital mašo v stari mašni knjigi, darilo njegove zaročenke, ki ga je kupila s trdo prisluženim denarjem iz plače Marije Durand; na platnicah je bil dal vrezati, spominjajoč se svečane obljube v Chamonixju, sledeči izrek, ki ga je izbrala njegova Rozalinka:

ENEGA BOGA POVSOD BOM LJUBIL IN MU OSTAL ZVEST.

In ko ju je g. župnik poklical k sebi in voščil novima zakoncema srečno potovanje, je odgovoril Ludovik:

»Ne odhajava na potovanje, vsaj ne v tem smislu, kot ga dajete vi tej besedi.«

»A...?« se je zavzel duhovnik.

»Odideva jutri, da kupiva nazaj Tramboisiero, ki je zopet na prodaj...«

In ko mu je g. župnik v toplem objemu stiskal roko, je nadaljeval Ludovik, pogledajoč na svojo ženo:

»...Da jo kupiva nazaj in jo z Rozalino skupaj zopet obudiva k življenju!...«

KONEC.